

Monumentnummer*: 519872

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* 06 november 2001
Kadaster deel/nr 82681/130

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*					
Leeuwarden	Leeuwarden	Fryslân					
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Groningerstraatweg	32			8921 TR	Leeuwarden		
Groningerstraatweg	34			8921 TR	Leeuwarden		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Leeuwarden	F				4342		
Leeuwarden	F				4457		

Omschrijving**

DUBBEL HERENHUIS in 1929 door architect Piet de Vries (1897-1992) in Amsterdamse School-stijl ontworpen. Met zijn eigen woonhuis Druifstreek 63 en de artsenpraktijk met bovenwoning Ruiterskwartier 113, beide in Leeuwarden en beschermd, een hoogtepunt in het oeuvre van de architect. In dit oeuvre is een viertal perioden te onderscheiden. Na opleiding en praktijkervaring in Amsterdam, stond Piet de Vries aanvankelijk onder invloed van het decoratieve baksteen-expressionisme van de Amsterdamse School. In de loop van de jaren twintig won de aandacht van het functionele aan kracht en nam de aandacht voor decoratieve detaillering af. Het resultaat was een oorspronkelijke architectuur met geleidingen van verschillende functies in aparte, expressief gevormde bouwvolumes. De Vries belandde niet bij het kubische van de Dudok-trant wat tijdgenoten als Andries Baart en Justus Zuidema wel overkwam. Dit dubbele herenhuis is een representatief voorbeeld van de tweede fase uit De Vries' oeuvre. Aan de opdrachtgever J. Boersma werd op 17 januari 1929 bouwvergunning afgegeven en de woningen konden in hetzelfde jaar in gebruik worden genomen.

Het dubbele herenhuis is gebouwd aan de Groningerstraatweg, een in 1830/'31 aangelegde uitvalsweg naar Groningen. In de tweede helft van de negentiende eeuw kwamen nabij de plaats van de gesloopte Hoeksterpoort enkele gebouwen met bijzondere functies tot stand. In de jaren-1920 kwamen aan weerszijden, maar niet onmiddellijk aan deze uitvalsweg geleidelijk woonwijken tot ontwikkeling,

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

meest met volkswoningen. Aan de Groningerstraatweg zelf kwamen in de jaren twintig en dertig, in een afwisseling van enkele losstaande, iets meer in tweeën gekoppelde en het meest in strokenbouw gerealiseerde, heren- en burgerhuizen tot stand, voorzien van flinke voor- en achtertuinen. Het dubbele herenhuis staat in een gesloten rij woningen, waarover de architect later (1980) in het algemeen meende: "Het huis in de rij heb ik altijd knellend gevonden en je krijgt alleen weer de grote lijn als je ze aan elkaar koppelt. De vertikalen gebruikte ik als een beschermende functie en om binnen het vlak te blijven". Over dit dubbele herenhuis zei de architect: "Het dubbele woonhuis heeft ook vertikalen op de hoeken en een overstekende daklijst. De kozijnen op de verdieping vormen een plastisch element, terwijl de frieslijst de twee vertikalen verbindt. (...) daarnaast zijn er plastische uitdrukkingen zoals een rondgesloten gat als ingang en uitspringende delen als erkers. Door de diepe voegen verkreeg ik in de gevel een mooie schaduwwerking".

Omschrijving

EXTERIEUR: Het dubbele pand is opgetrokken op een rechthoekige grondslag van 13,8 m breed met uitbouwen voor keukens en brandstofhokken aan de achterzijde (en nummer 32 met nog een thans als berging in gebruik zijnde garage) met een maximale diepte van 13,77 m. De woningen zijn geleed in forse erker- en smallere ingangstraveeën en tellen twee bouwlagen onder een groot zadeldak, waarvan het voorschild verder naar onder doorloopt dan het achterschild. De uitbouwen aan de achterzijde zijn een laag met een plat dak hoog. Voor het trasraam is een bruin gemêleerde, gesinterde baksteen aangewend; voor het overige een rood gemêleerde en hier en daar enigszins groen gesinterde baksteen. Alle muurwerk aan de voorzijde is in Vlaams verband met verdiepte voegen gemetseld; aan de achterzijde geen verdiepte voegen. De lateien en dergelijke en ook de vloeren zijn van beton. De voorgevel is symmetrisch. De ingangstraveeën, meer dan twee bouwlagen hoog opgetrokken en tot halverwege de kap uitgebouwd en daar afgeplat, zijn flinke kubische en verticaal gerichte hoekmassa's. Beneden zijn de entrees verdiept geplaatst met een rondgesloten omlijsting van waaivormig verwerkt metselwerk van de donkere soort van het trasraam. De originele deuren hebben versieringen van blokken en horizontale lijsten met een reeks van kleine liggende lichten. In de oksel tussen entree en erker zijn plantenbakken gemetseld. Op de etage van de hoektraveeën van elke woning zit een boegvormig, tussen betonnen lateien gevat, uitspringend venster ter verlichting van een slaapkamer, die van nummer 34 met glas-in-lood. De dekplaten van deze hoekvensters zijn tevens de basementen van herstellende, verticaal staande, hoge vlaggenmasten die met twee houders aan het metselwerk van de hoektraveeën zijn verbonden. De hoektraveeën hebben een sterke verticale gerichtheid. Het tussenliggende brede volume is vooral horizontaal gericht. Beneden springt een ongedeelde erkervolume uit waarin aan de voorzijde grote liggende vensters en aan de ingangszijden zijlichten. De dubbele erker is afgedekt door een uitspringende betonnen latei. Boven de dubbele erker een met een bloembak op uitstekende klossen afgedekte borstwering voor de balkons, die door een bescheiden, getrapd muurtje zijn gescheiden. Op de verdieping zijn achter de balkons de vensterlinten met deuren - de middenpartijen springen boegvormig uit - gekoppeld in vooral horizontaal lijstwerk. Ze zijn aan de bovenzijde door een geschilderd, betonnen fries met lijstjes en hoekornamenten en een ver overstekende bakgoot afgedekt. Het voorschild van het dwarsgeplaatste zadeldak, waarvan voor- en achterschild gedekt zijn met ongeglazuurde Hollandse golfpannen, bevatte oorspronkelijk geen lichtscheppingen; thans zitten er twee dakvensters. Op de bouwtekening stond wel een langgerekte kapel getekend, maar die is om onbekende redenen nooit uitgevoerd. Midden op het achterschild staat een gekoppelde kapel, beide met twee vierruitsvensters. Aan de zijkanten en hoog in het achterschild liggen twee drieledige daklichten ter verlichting van het trappenhuis. Op dat achterschild staat, onder de daknok en daardoor niet zichtbaar vanaf de openbare weg, een kleine dubbele schoorsteen en lager, aan de zijkanten boven de keukens hogere. De voortuinen hebben een ommuring met zware, gemetselde penanten en vernieuwde, oorspronkelijke houten draaihekjes in geometrische vormen. In de voortuinen terrassen vormende keermuurtjes van de oorspronkelijke inrichting.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

INTERIEUR: Beide woningen zijn verschillende malen verbouwd. Vestibule met draaideuren en van bruine tegels met zwarte randjes gevormde lambrisering. Granito-vloeren in vestibule en hal. Trappenhuizen naar verdieping en zolder goed verlicht door hoge daklichten. De trappen zijn voorzien van deels oorspronkelijke, deels in oorspronkelijke vormen herstelde leuningen en balustraden met enige expressieve vormen bij beëindigingen. Onder de trap kast en toilet. Zowel beneden als boven grotendeels nog oorspronkelijke deuren van eenvoudig stijl- en regelwerk; op verdieping en zolder voorzien van lichten met brut glas. In beide woningen is de wand met suitedeuren tussen de woonvertrekken verdwenen. In nummer 32 is ook de pui met openslaande deuren naar de achtertuin verdwenen en vervangen door een grote aluminium schuifpui; de tuinpui van nummer 34 is vernieuwd in oorspronkelijke vormen. De keukens zijn verbouwd en (deels) uitgebouwd in de bijkeuken.

WAARDERING

Het dubbele herenhuis is van algemeen architectuurhistorisch, architectonisch en stedenbouwkundig belang

- vanwege de prominente plaats van het gebouw in de tweede, expressieve fase in het oeuvre van de vooraanstaande architect Piet de Vries;
- vanwege de verzorgde Expressieve Stijl met een verrassende werking van horizontale en verticale bouwvolumes die het gebouw een oorspronkelijk karakter verleent;
- vanwege de autonome architectonische werking van de dubbele woning waardoor zij een hoogtepunt in de strokenbouw in de omgeving vormt.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Functie

Woonhuis

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument